

Gerçekliğin Yitimi: *Don't Look Up* Filminde Siyasi Mizah

Geliş Tarihi/Received: 05.05.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 14.07.2022
DOI: 10.46372/arts.1112736

Dr. Öğr. Üyesi Aziz COŞKUN
Bitlis Eren Üniversitesi GSF
Radyo, Televizyon ve Sinema
azizcosknn@hotmail.com
ORCID: 0000000284868266

Dr. Aydın KAYMAK
Cumhuriyet Üniversitesi
Teknoloji Fakültesi
aydinkaymak8484@gmail.com
ORCID: 0000000185349516

ÖZ

Post-truth, hakikatin halk kitlelerine kişisel duygular ya da çeşitli çıkar ilişkileri sonucunda gerçek dışı olarak aktarılmasıdır. Türkçeye hakikat sonrası olarak çevrilen kavram, kitlelerin hakikati/gerçeği aramak yerine hazır bulduğu ham bilgiyi sorgulamaksızın kabul ettiklerine vurgu yapmaktadır. Siyaset ile yakından ilişkili olan post-truth, yanlış bilginin yeni medya ortamlarında hızlıca bireylere ulaşabilmesiyle daha da dikkat çekmeye başlamıştır. Bu durum, büyük halk kitlelerinin oluşan bilgi kirliliği ortamında; doğruyu, hakikati, gerçeği bulmasını zorlaştırmıştır. Bu çalışmanın amacı, gerçekliğin *Don't Look Up* filmi özelinde nasıl manipüle edildiğinin incelenmesidir. Siyasi mizah bağlamında adı geçen filmde başkanlık algısının nasıl yaratıldığını ortaya koymak, elde edilen verilerden hareketle ne tür mesajların verildiğini tespit etmek de amaçlanmıştır. Çalışmanın önemi, adı geçen filmin hem vizyona yeni girmiş olması hem de literatürde ele alınan konuya benzer bir çalışmaya rastlanmamış olmasıdır. Film, Roland Barthes'in düz anlam, yan anlam kavramları esas alınarak gösterge bilimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda; filmde mizah bağlamında, temel olarak siyasi ve bireysel çıkarıcılık, vurdumduymazlık, bilim adamlarına ve bilimsel bulgulara yönelik karşıtlık, gerçeğin çarpıtılması şeklindeki olgulara sıklıkla vurgu yapıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: post-truth, gerçeklik, don't look up, siyasi mizah, gösterge bilimsel yöntem

Coşkun, A. ve Kaymak, A. (2022).
Gerçekliğin Yitimi: *Don't Look Up* Filminde Siyasi Mizah.
ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi, 8, 81-110.

Loss of Reality: Political Humor in The Movie *Don't Look Up*

ABSTRACT

Post-truth is the unreal transfer of truth to the public masses as a result of personal feelings or various relationship based on interests. The post-truth, which is closely related to politics, has started to attract more attention as misinformation quickly reaches individuals in new media environments. Considering this information; the aim of this study is to examine how reality is manipulated in the movie "Don't Look Up". It is also aimed to reveal how the perception of the presidency is created in the aforementioned movie in the context of political humour, and to determine what kind of messages are given based on the data obtained. The importance of the study is that the aforementioned movie has just been released and that there has not been a study similar to the subject discussed in the literature. The movie was analyzed with the semiotic analysis method based on Roland Barthes's concepts of denotation and connotation. As a result of the analyzes; in the context of humour, it is observed that the facts such as political and individual self-interest, indifference, opposition to scientists and scientific findings, and distortion of reality are frequently emphasized.

Keywords: post-truth, reality, don't look up, political humour, semiotic method

“İnsanları kandırmak, kandırıldığına inandırmaktan daha kolaydır.”

Oscar Wilde

GİRİŞ

Hakikat sonrası ya da Türkçe karşılığı ile gerçekliğin yitimi mefhumu, çok uzun bir geçmişe sahiptir. Kavramın tarihi “parrhesia” kelimesine dayandırılabilir. Parrhesia, ilk kez M.Ö. 484-407 yılları arasında Yunan edebiyatında Euripides'te karşımıza çıkmıştır. İsim olan parrhesianın yanında bir de fiil hali “parrhesiazomai” ve klasik metinlerde karşımıza çıkmayan “parrhesiastes” hali söz konusudur. İngilizcede “free speecb” (özgür konuşma), Fransızca “franc-parler” (açık sözlülük) ve Almanca “freimüthigkeit” (açık sözlülük) şeklinde çevrilen kavram etimolojik olarak her şeyi söylemek anlamına gelmektedir (Foucault, 2012, s. 9-10). Parrhesia kavramı, Atina toplumunda iyi vatandaşa özgü bir tutum olarak kabul edilmiştir. Felsefi manada demokrasinin ve politikanın şartı olarak belirlenen kavram, yaşam sanatının değişmez nesnesi olarak dikkat çekmiştir. Parrhesia; o dönemde, insanları bilgelik, gerçeklik ve ruh güzelliği konusunda kendilerine özen göstermeye davet ederek bir nevi ruhun terbiyecisi görevini üstlenmiştir. Sokrates'in Atinalı yurttaşlara “İster salıverin, ister salıvermeyin beni; iyice bilin ki şunu, bir kez değil bin kez ölmem gerekse bile, hiç mi hiç değiştirmeyeceğim yolumu” (Eflatun, 1971, s. 38)cümlesi açık sözlülüğün ve hakikatin (gerçeğin) göstergesidir.

Kavramın Orta Çağdaki kullanımı insanları farklı inançlara sürüklemiştir. İnsanlar, bu çağda, gerçek uğruna mucizelere, mitlere inanmaya ve birtakım inançlar uğruna diğer kişilere işkence yapmaya başlamışlardır. Bu durum normal olarak karşılanan insanlık dışı olayların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Modern Çağda ise içsel düşünceler gerçeklik halini almıştır. Bu dönemde özellikle medyanın gerçekliği inşa etmede bir araç olarak kullanılması toplumsal yaşamda köklü değişiklikler ortaya çıkarmıştır. Bilgi toplumu olarak da isimlendirilen bu zamanda bilgiye ulaşmak hem ucuzlamış hem de kolaylaşmıştır. Fakat bu arada bilginin kalitesi ve doğruluğu gibi kavramlar da ön plana çıkmıştır (Sarioğlu, 2020, s. 378). Bilgi üretiminin fazla olduğu bilgi toplumunda, bilgi ve haber değer kaybetmiş, doğruluğu sorgulanır hale gelmiştir. Bu durum siyaset kurumuna da sirayet etmiştir. Siyaset ve gerçekliğin yitimi arasındaki en bariz örnek, 8 Kasım 2016 ABD Başkanlık seçimleri öncesi ve sonrasında vücut bulmuştur. Başkanlık seçiminde Donald Trump, manipülatif açıklamalar ve ırkçı söylemlerde bulunmuştur. Bu durum basında ve siyasette çok tartışılmasına

rağmen seçimin kazanını Trump olmuştur. Gerçek dışı içeriklerin çok kullanılması ve gerçek dışı üretilen içeriklerin doğrulanmasına rağmen sonucun değişmemesi Trump'ın seçilmesinde post-truth kavramının rolünü göstermektedir (Kellner, 2018: 89'dan aktaran Şen, Taşdelen, 2020, s. 13). Post-truth ve siyaset arasındaki bu ilişkide süreç içinde mizah da yavaş yavaş yerini almaya başlamıştır. Çünkü ABD Başkanlık seçiminde test edildiği üzere, siyasi stratejiler gerçek olmayan kavramlar üzerine kurgulanabilmektedir. Siyasetçiler mizah yolu ile seçmenlerin gerçek hissedeceği ya da duygularını coşturacağını düşündüğü şeyleri söylemekten çekinmemektedirler. Siyaset, gerçeklik ve mizah arasındaki ilişki; sahte ya da yalan haber, söylentiler, aldatmacalar ve siyasi hicivlerde rahatlıkla ortaya çıkabilmektedir. Dolayısıyla konumuz itibarıyla özelde siyasetçilerin genelde her meslekten insanın gerçeğe saygı duymadıklarını da söyleyebiliriz. Bu yüzden hem medyada hem de sinema filmlerinde gerçekliğin nasıl bir yolla izleyici kitesine aktarıldığı konusu önem arz etmektedir.

Bu makalenin konusu, yukarıdaki tartışılan gerçekliklerin yol göstericiliğinden hareketle belirlenmiştir. Bu konu genelde medya ve sinema mefhumuna sığırken özelde *Don't Look Up* (Yukarı Bakma, Adam McKay, 2021) filmine odaklanmıştır. Film anlattığı konu itibarıyla gerçeklik ve post-truth kavramlarıyla yakından ilişkilidir. Çünkü filmin genelinde çok ciddi olarak değerlendirilmesi gereken, dünyanın sonunu getirebilecek bir olay siyasi mizah şeklinde anlatılmıştır. Çalışmanın amacı, var olan bu gerçekliklerden hareketle oluşturulmuştur. Temel amaç, filmin genelinde gerçeklik olgusunun nasıl siyasi mizah malzemesi haline getirildiğinin incelenmesidir. Ayrıca siyasi mizah bağlamında nasıl bir başkanlık algısı yaratıldığını ortaya koymak, elde edilen verilerden hareketle ne tür mesajların verildiğini tespit etmektir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada "Nasıl bir başkanlık profili çizilmektedir?", "Siyasi mizah bağlamında ne tür mesajlar verilmektedir." şeklindeki soruların yanıtı da aranmaktadır. Filmin hem yakın tarihte vizyona girmiş olması hem de literatürde hakkında herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olması çalışmanın önemini göstermektedir. *Don't Look Up* (2021) filmine yönelik belirlenen amaçlar dâhilinde yapılan çalışma sonucunda, filmde siyasi mizah bağlamında temel olarak siyasi ve bireysel çıkarıcılık, vurdumduymazlık, bilim adamlarına ve bilimsel bulgulara yönelik karşıtlık, gerçeğin çarpıtılması şeklindeki olgulara sıklıkla vurgu yapıldığı görülmüştür.

Yeni Medya Düzeninde Gerçekliğin Yitimi: Post-Truth

Bilindiği üzere içinde yaşadığımız dönem, iletişim çağı olarak adlandırılmaktadır. Bu çağ, insanoğlunun iletişim şekillerinde değişikliklerin ve çeşitlenmelerin arttığı bir dönemdir. Değişim ve gelişmelerin yaşanmasında; radyo, televizyon, sinema, gazete vb. kitle iletişim araçlarının yanında yeni medya çağının oluşumunu sağlayan internet ve mobil teknolojilerin yadsınamaz etkisi vardır (Kırık, 2017, s. 231). Özellikle internetin doğası gereği oluşturduğu yüksek hız, karşılıklı etkileşim, düşük maliyet, güncellenebilirlik gibi avantajlar söz konusu durumun ortaya çıkmasındaki en büyük etmenlerdir. İnternetin bu unsurları ile birlikte kullanılması rekabetçi üstünlüğü getirmiş, aynı zamanda yeni medya teknolojilerinin, eski medya sistemleri karşısında oldukça önemli bir güç elde etmesine yol açmıştır (Bulunmaz, 2014, s. 23). Yeni medya; radyo, gazete, televizyon, sinema olarak tabir edilen geleneksel medyadan farklı olarak dijital kodlama sistemlerini kullanan, iletişim sürecinin aktörleri arasında eş zamanlı olarak yüksek hızda karşılıklı etkileşimin multimedya biçimselliğine sahip araçlarla gerçekleştiği ortamlar olarak tanımlanabilir (van Dijk, 2004, s. 146). Yeni medyanın ortaya çıkışı ve hızlıca şekil değiştirilebilmesi, toplumların ve tek tek bireylerin gerçeklik algısında çelişkilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yeni medya ile bireylerin iletişim süreçleri kısalmış, bilgi ve enformasyona erişim hızı artmıştır. Bu hız, bilgiye olan bağlılığı arttırmakla kalmayıp sürekli yeni bilgilerin üretimini ve var olan eski bilgilerin de yeniden üretimini gerekli kılmıştır. Bilginin nicelik olarak artması niteliğin ve bilgiye olan güvenin de azalmasına neden olmuştur. Böylece sayıca fazla enformasyon hem bilgilerin sınıflandırılmasında anlamlı bir veri tabanı oluşumunu zorlaştırmış hem de iletişim sürecinde hangisinin doğru bir şekilde seçilmesi gerektiği sorusunu meydana getirmiştir (Öngen, 2017, s. 1-2). Yeni medya ile zaman faktörünün öne çıkması, enformasyonun kısıtlı tüketimini, düşünme süresinin kısalmasını da beraberinde getirmiştir. Bilgi ve muhakemenin eksik olduğu bu durumlara karşın aksiyona geçme hızının artması, ötekileştirme, siber zorbalık ve "gerçekliğin bulanıklaştığı" gibi birçok sorunu ortaya çıkarmıştır. Enformasyonun yoğunluğu ve sosyal mecralardaki bilgi kirliliği gibi tehditler de haber medyası tüketicisinin güvendiği medya gruplarının takip edilmesini arttırmıştır. Bu eğilim tek boyutlu bilgiye erişim gibi eleştirel düşünceyi kısıtlayan bir tehdidi beraberinde getirmiştir (Oçak, 2020, s. 96). Bu dönemde bilgi, inanç, gerçeklik üzerine düşünce üretmek ve cevaplar aramak toplumsal davranışlar ve eylemlerin yerini almaya başlamıştır. İnsanlar; sorgulamak, düşünmek ya da bunların sonucunda ortaya çıkan gerçeklerden yoksun bir şekilde, büyük

uyum içinde hareket etmeye başlamışlardır. İnsan ilişkilerinde var olan bu durumun süreçte erozyona uğramış olması, gerçeklik kavramının tarihsel olarak birçok alanda kullanıldığını, anlamlarının sürekli değişkenlik gösterdiği gerçekliğini değiştirmemiştir. Felsefe, din, sanat ve bilim gibi birbirinden farklı disiplinlerce kullanılan gerçeklik kavramı, halk dilinde hakikat ya da doğru sözcükleriyle eşanlamlı kullanılmaktadır. Ancak bu kavramların tamamı birbirinden farklı muhtevalara sahiptirler. Çünkü gerçek, somut ve nesnel olarak her şey; hakikat, nesnel gerçekliğin kendine uygun kavramsal yansıması; doğru ise hem gerçeğe hem de düşünme yasalarına uygun olan manasına gelmektedir (Anar, 2014). Bu girift ilişkide karşımıza yeni bir kavram olan post-truth çıkmaktadır. Türkçeye "hakikat sonrası", "gerçeklik ötesi" anlamlarında çevrilen post-truth kavramı, Oxford Sözlüğüne göre; "insanların gerçeklerden çok duygu ve inançlara tepki verdiği durumlarla ilgili" olarak tanımlanmaktadır (www.oxfordlearnersdictionaries.com, 24.05.2022) Kavram, ilk olarak 1992 yılında Sırp asıllı Amerikan oyun yazarı Steve Tesich tarafından "Government of Lies" (Yalanlar Hükümeti) adlı makalede kullanılmıştır. Tesich, makalesinde Amerikan halkının büyük çoğunluğunun Bush hükümeti tarafından yapılan siyasi propagandaları sorgulamadan gerçekmiş gibi kabul ettiğini belirtmiştir. Söz konusu durumun çağımızda kaçınılmaz bir gerçeklik olduğunu ve insanların gerçeği ya da hakikati aramaktansa önüne gelen ham bilgi yığınlarını olduğu gibi kabul ettiğini yazmış ve bu durumun eleştirisini yapmıştır (Özkaya, 2020). Post-truth'un son zamanlarda en çok duyulan ve tartışılan kavramlardan biri olmasında; 2004 yılında Ralph Keyes tarafından kullanılmış olması, Oxford İngilizce Sözlüğü'nün kavramı yılın sözcüğü olarak seçmiş olması ve "kamuoyunu biçimlendirmede objektif gerçeklerin daha az etkili olduğu durumlar" olarak tanımlanmış olmasının etkisi yadsınamaz (Şen, Taşdelen, 2020, s. 12). Keyes, hakikat sonrası bir çağda yaşadığımızı dolayısıyla etik açıdan bir alacakaranlık kuşakta yer aldığımızı belirtmiştir. Bu kuşak sayesinde yalancı olduğumuzu düşünmeden gerçeği gizleyebildiğimizi ifade etmiştir. Davranışımız değerlerimizle çeliştiğinde, yapacağımız şey muhtemelen değerlerimizi yeniden düşünmek oluyor, diye belirtmiştir (Keyes, 2017, s. 23). Kavramın 2016 yılında dünya genelinde giderek daha da popüler olmasındaki temel etken, Donald Trump'ın Amerikan Başkanlığı'na seçilme süreci ve sonrasında başarısıdır (Şimşek, 2018, s. 4). Bu gelişme sonrası dönemsel bir terim olmanın ötesine geçerek siyasi yorumlarda bir başvuru halini almış, medya kuruluşlarınca sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır (Şen, Taşdelen, 2020, s. 12). Modern çağın içsel kanaatleri, yavaş yavaş gerçeklik

halini almaya başlamış, medya ise gerçekliği inşa eden bir role bürünmüştür. Söz konusu rol ile birlikte bilgiye ulaşmak hem kolaylaşmış hem de ucuzlamıştır. Bu olumlu gelişmelere karşın bilginin kalitesinde ve doğruluğunda ise gerilemeler yaşanmıştır. Post-truth kavramının yükselişe geçmiş olması, derin bir çelişki olarak okunmalıdır. Zira bilgi ve iletişim çağını yaşamamıza karşın iletişim konusunda geçmişte olmadığı kadar çalışma yapılmaması, iletişimsel sıkıntıları ve engelleri beraberinde getirmektedir. Ezcümle; bir yandan teknolojik ilerlemeler ile çeşitlenen iletişim kanalları avantajlar sağlarken diğer yandan “birbirini gittikçe daha az anlayabilen” toplumlar oluşmaya başlamıştır (Sarıoğlu, 2020, s. 378). Böylesi bir ortamda kişiler, inanç ve değerlerini paylaşan toplumsal gruplar içinde kendilerini daha rahat hissetmeye ve konumlandırmaya meyletmışlerdir.

Georg Simmel, (1910) kişilerin benliklerini muhafaza edebilmelerinin içinde oldukları grup yapısının dış koşulların baskısına adapte olabilmesi ile doğru orantılı olduğunu ifade etmiştir. Toplumsallaşma olarak bilinen bu durum, genellikle toplumların bireylerine görece dışsal ve varoluş biçimlerini belirleyen bir olgu olarak bilinmelidir. Nitekim Simmel, toplumsallaşma kavramında “kendinde bir şey olarak toplum” diye bir şeyin mevcut olmadığı tespitiyle “society as such does not exist” farklı bir noktada durmakta ve farklı bir noktadan bakışı temsil etmiştir. Fakat kendinde şey olarak toplumun olmaması, tek gerçek varlıkların bireyler olduğu anlamına gelmemelidir. Hem tekil bireyler hem de bütüncül olarak toplum, kendinde bir şeyler olarak alınmakla beraber, asıl önemli husus toplumsallaşmayı mümkün ve gerçek kılan karşılıklı etkileşimlerdir (Aslan, 2016, s. 200). Simmel’in bahsinin ettiği etkileşimin günümüz özelinde yeni medya ortamlarında kolektif zekâ ile oluşturulmaya başlanmıştır. Yeni medya ortamlarında günde bir kere çıkan gazetelerin yerini saat başı televizyonlarda yayınlanan haberlerin yerine anlık, saniyelik güncellenen haber portalları ortaya çıkmıştır. Böylece bireylerin bilgi edinme edimleri hızlanmıştır. Bu hız etkileşimin artmasını ve sanal toplulukların daha kolay oluşturulmasını sağlamıştır (Ayten, 2020, s. 13).

Gerçeklik Kısılacında Aurasını Kaybeden Siyaset ve Mizah

“Siyaset kavramı ya da siyasa, Arapça kökenli olup aynı kökten gelen ‘seyis’ kelimesi hem dilimizde hem de aynı anlamda olmak üzere İngilizcede ‘syce’ ve Fransızcada ‘saïs’ olarak kullanılmaktadır. Siyasetin orijinal anlamı, at bakımı ve terbiyesidir.” (Kaya, 2014, s. 228). Kavramın bilinen eski tanımı, devlet yönetme sanatı

ya da devlet yönetme etrafında ortaya çıkan yönetim etkinliği olarak bilinmektedir (Taşkın, 2014, s. 25). Tanımdan hareketle, siyaset kavramının, günlük yaşamda kullanım sıklığından dolayı toplumu oluşturan tüm bireyler için açık anlamlar taşıdığını söyleyebiliriz (Eroğul, 1976, s. 113). Böylelikle, siyaseti en geniş manada; insanların yaşamını topyekûn düzenleyen genel kuralları yapmak, korumak ya da değiştirmek amacıyla gerçekleştirilen tüm faaliyetler kümesi olarak tanımlayabiliriz.

Siyaset olgusu, akademik bir kelime olmanın yanında çatışma ve işbirliği kavramlarıyla karmaşık bir ilişki içindedir. Bu durumun temel nedenini; kavramın farklı düşüncelerin, isteklerin, rekabet eden ihtiyaçların ve çatışan çıkarların varlığından ya da tabii oldukları kurallar hakkında hemfikir olmamalarını beraberinde getirmesine bağlayabiliriz (Heywood, 2014, s. 22). Siyaset kavramı; aile, din, eğitim, iktisadi kurumlar gibi toplumu ilgilendiren birçok müesseseyi bir araya toplayan toplumsal bir gerçekliktir. Bu gerçeklikte, toplumsal alanda ister küçük ister büyük çaplı olsun meydana gelen her değişme ve gelişme tüm kurumlara sirayet eder. Böylelikle adı geçen her kurum, birbiriyle ilişki ağı kurmaya, siyaset ile var olan ilişkilerini güçlendirmeye mecburdur (Karaoğlan, 2020, s. 2).

Siyaset ile yakın ilişki içinde olan bir diğer kavram, mizahtır. Mizah, Arapça kökenli bir sözcüktür; "müzah" kelimesine karşılık gelmektedir. Eskilerin "Galat-i meşhur, lûgat-i sahihten evlâdır", yani "Bir sözün yanlış söylenişi yaygınsa doğrusuna yeğ tutulur" dedikleri şey, tam olarak mizaha karşılıktır. Bu kurala göre; "müzah" kavramının yerini, yanlış söylenişi olan "mizah" dilimize yerleşmiştir (Nesin, 1973, s. 15). Türkçe sözlükte mizahın karşılığı olarak gülmece kullanılmıştır. Buna göre gülmece, "eğlendirmek, güldürmek ve birine, bir davranışa incitmeksizin takılmak ereğini güden ince alay, mizah, humor ya da gerçeğin güldürücü yanlarını ortaya koyan edebiyat türü, mizah, ironi." olarak tanımlanmıştır. Mizah, tanımlanması ve ölçülmesi zor bir kavramdır; bundan dolayı hakkında birçok tanıma yapılmıştır. Örneğin; Viktor Frankl (2009, s. 58-59) mizah, insan ruhunun kendini dış etkenlere karşı bir korunma silahıdır. Başka bir ifadeyle, insan yaşamındaki diğer her şeyden uzaklaşarak bir durumun aşılmasını sağlayabildiği çok iyi bir savunma aracıdır. Dolayısıyla mizah duygusunu geliştirme ve olayların mizahi yönlerine odaklanmak, yaşam sanatında uzlaşma ve çaba gerektiren bir hiledir, diye ifade etmiştir. Arthur Koestler (1997, s. 10) ise mizahı, yüksek karmaşıklık düzeyindeki bir uyarının, fizyolojik tepkiler düzeyine büyük ve kesinlikle belirlen bir tepki yaratan tek yaratıcı eylem olanı olarak ifade etmiştir. İsmail Yardımcı (2010, s. 2-3) mizahın kökeninde eğlence ve hoşgörünün yer aldığını

belirterek eğlendirmek, güldürmek ve birine bir davranışı kırmadan takılmak amacını güden ince alaya tanımlamıştır.

Mizah, toplumsal işlevi ile ele alındığında güldürüyle birlikte sorgulama ve eleştirmeyi içermektedir. Böylece toplumsal yaşamdaki her kurum, mizahı kullanarak sorgulamayı, eleştirmeyi çeşitli düzenlemelerle sağlamaktadır. Zaten mizahın temelinde inildiğinde, karikatür, fıkra, hiciv ve durum komedileri gibi sanatın birçok dalının muhteva edildiğini görürüz. Çünkü mizah, aklın keskinliğini açığa çıkaran sanat alanı olarak en kabasından en incesine her espriyi içeren geniş bir yelpazedir. Bununla birlikte görünüşte uyumlu olan, temelde ise uyumsuzluk barındıran parçaların bir bütün olarak bir arada sergilendiği alandır (Bayram, 2013, s. 108). Görüldüğü üzere mizah, gerçeklik ve ciddiyetin sınırlarına tutsak olmadan birçok kavramın tüm imkânlarını kullanmaya çalışmaktadır. Böylece hem toplumsal hem de bireysel olarak pek çok kavram ya da konu onunla ilişkilendirilebilir. Örneğin mizah; güldürü, nükte, şaka, latife gibi kavramlarla yakından ilişkilidir. Bu durum mizahın sınırlarını ya büstünün daraltmakta ya da iyice genişletip belirsizleştirmektedir (Alay, 2009, s. 22-23).

Mizah ile politika arasındaki en yakın ilişki, mizahın özgürleştirici etkisinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, espri yeteneğini geliştirmiş insan, kendisini kısıtlamaya çalışan hükümet tarafından bile tam anlamıyla sıkı bir denetime tabi tutulamaz. Çünkü espri yeteneği gelişmiş insan, bir kişinin garip şeylere gülebileme yeteneği sayesinde eylem olarak değilse bile düşünce olarak diğerlerinin üzerine çıkar ve özgürlüğünü korumayı başarır (Morreall, 1997, s. 412). Neticede mizah, algılama, anlama ve değerlendirme süreçlerini içeren bilişsel bir olgudur. Kimsenin düşünmediği soruların, fark edilmemiş ayrıntıların ve işlenmemiş malzemelerin işlendiği bir laboratuvar ortamıdır. Çünkü mizah, insanlık tarihinde sosyal ve kültürel gelişmelerin anlamlandırılmasında ve değerlendirilmesinde önem bir göstergesidir. Aynı şekilde sosyal ve siyasal tarihin kod ve mesajlarının taşıma görevini üstelenmiştir (Eker, 2014, s. 11).

Siyaset, gerçeklik ve mizah arasındaki üçlü kaygan ilişki de bu düzlemde başlamaktadır. Çünkü günümüz dünyasında siyasetçilerin çoğu, siyasi stratejisini gerçek olmayan kavramlar üzerine kurgulamaktadırlar. Böylelikle siyasetçiler, seçmenlerin gerçek hissedeceği ya da duygularını coşturacağına inandığı şeyleri söylemekten çekinmemekte ve başarı merdivenlerini bu şekilde tırmanmaktadırlar (Şimşek, 2018, s. 4).

Siyasetçilerin başarılı olabilmesi iyi yürütecekleri propaganda çalışmasına bağlıdır. Yani zamanı doğru yönetmeleri gerekmektedir. Bunun için medya araçlarına hâkim olmaları elzemdir. Medya, artık neyin yanlış neyin doğru olmadığını bize dikte eden bilgi mekanizmasına dönüşmüştür. Kısaca medya araçları, dipnotsuz hakikatlerden harmanlanmış postmodern politikaları her an, her saat ve mekânda toplumlara empoze etmektedirler (Şahin, 2011, s. 17). Harsin de siyaset, gerçeklik ve mizah ilişkisini; sahte veya yalan haberler, söylentiler, aldatmacalar ve siyasal yalanlar gibi iletişim formları ile ilişkilendirmektedir. Ona göre; kutuplaşma, etik dışı politikalar ve sosyal medya platformları da post-truth kavramından güç almaktadır. Bu kavram vatandaşların ve politikacıların artık gerçeğe saygı duymadıklarından değil, aynı zamanda inandıkları veya hissettikleri şeyi doğru olarak kabul ettiklerine dayanmaktadır. Bu yüzden toplumsal ve politik bir durum kabul edilmekte ve haber medyasını kapsayan bir toplumsal güven dağılımı olarak karşılayan bir kavram olarak nitelendirilmektedir. Sonuç olarak kavramın siyaset ile ilişkisi; söylentiler, komplolar, yalan haberler, gerçeği kontrol etme ve filtre balonları gibi popüler formları ve aynı zamanda çok sayıda etkisi ile tarihsel bağlamı içinde anlaşılacak bir olgudur (Şen, Taşdelen, 2020, s. 14-15).

Sonuç olarak, insanlık tarihinin başında sözlü ya da yazılı olarak ortaya çıkan mizah, teknolojik ilerlemelere ayak uydurarak değişikliğe uğramıştır. Önce gazete, radyo, televizyon ve sinema gibi geleneksel kitle iletişim araçları, ardından internet mizahın geniş kitlelerle buluşmasını kolaylaştırarak dönüşüm gücünü arttırmıştır. Bir sanat dalı olması yanında aynı zamanda bir kitle iletişim aracı olan sinema da mizahın kitlelerle buluşmasına önemli katkılar sunmuştur. En önemli hedeflerinden birisi "var olanı sansüresüz anlatma ve aktarma" (Bayındır, 2020, s. 182) olan sinema bunu bazen doğrudan yaparken bazen de dolaylı olarak yapmaktadır. Dolaylı aktarma yollarından birisi de mizah kullanımudur. Çalışmaya konu *Don't Look Up* (2021) filmi politik eleştirisini mizah yoluyla yapan özgün yapımlardan birisidir.

YÖNTEM

Çalışmanın Amacı ve Yöntemi

Çalışmanın amacı, gerçekliğin *Don't Look Up* (2021) filminde nasıl siyasi mizah olarak kullanıldığının incelenmesidir. Ayrıca siyasi mizah bağlamında adı geçen filmde başkanlık algısının nasıl yaratıldığını ortaya koymak, elde edilen

verilerden hareketle ne tür mesajların verildiğini tespit etmek de amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda adı geçen filmde “Nasıl bir başkanlık profili çizilmektedir?”, “Siyasi mizah bağlamında ne tür mesajlar verilmektedir?” şeklindeki soruların yanıtı aranmıştır.

Çalışma kapsamında *Don't Look Up* (2021) filminde siyasi mizahla ilgili çeşitli sahnelerden bazı görseller ve konuşmalar seçilmiştir. Görseller ve konuşmalar seçilirken başkan ve ekibinin dâhil olduğu sahnelere önem verilmiştir. Bu sahnelerde yer alan siyasi mizah içeren bu görsel ve konuşmalar, çalışmanın amaçlarını en iyi şekilde yansıtacağı düşüncesiyle çalışma kapsamına alınmıştır. İlgili görsel ve konuşmalar, Barthes'in düz anlam, yan anlam kavramları esas alınarak göstergebilimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Göstergebilim; “diller, düzgüler, belirtkeler vb. gibi gösterge dizelerini inceleyen bilimdir.” (Guiraud, 1994, s. 17). Gösterge ise, “belirli bir nesnenin veya nesnelerin ya da bir olgu veya olguların belirli kesitinin, belirli zaman dilimi içinde, belirli bir mekânda, belirli bir olgu ile nesne tarafından gösterilmesi ve dil aracılığıyla açıklanmasıdır.” (Şahin, 2014, s. 7). Tarihsel süreç içerisinde göstergebilim konusunda birçok isim ön plana çıkmıştır. Bunlardan biri de Roland Barthes'dir. Barthes, düz anlam ve yan anlam şeklindeki kuramlarının öncü ismidir. Bu kuramlar anlamlandırma konusu altında değerlendirilmektedir (Karaman, 2017, s. 31). Anlamın birinci şekli olan düz anlam, göstergelerin ortak duyusal, belirli anlamını işaret eder. Örneğin bir sokak manzarasıyla ilgili bir görsel, belli bir sokağı gösterir; sokak kavramı yapılar arasında görülen bir şehir yolunu ifade eder. Fakat sokak, çeşitli şekillerde görsellenerek farklı anlamları ifade edebilir. Görselde çeşitli teknikler kullanılarak bir sokak; çocuklar açısından mutlu, şefkat dolu, sıcak bir oyun haline dönüştürülebilir. Veyahut yine farklı teknikler kullanılarak sokak; çocuklar için yıkıcı, zalim, soğuk bir mekân haline getirilebilir. Düz anlam bağlamında, bu iki görsel aynı anlamı yansıtmaktadır: bir sokak ve sokakta görülen çocuklar. Farklılık yaratan görsellerin yan anlamlarıdır. Yan anlam, anlamın ikinci düzeyi olarak göstergenin, bireylerin heyecan gibi çeşitli duygularıyla toplumsal, kültürel değerleriyle bir araya geldiğinde ortaya çıkan etkileşimi betimleyen bir kavramdır. Barthes'e göre; yan anlamdaki en önemli unsur, ilk düzeydeki gösterendir. Çocukların yer aldığı iki farklı anlam ifade eden sokak örneğinde farklılık; görselin biçim, görünüm unsurlarındaki değişimdir. Yani farklılık gösterendedir. Görsel örneği üzerinden kısaca anlatılacak olursak düz anlam neyin görsellendiğini, yan anlam ise nasıl görsellendiğini göstermektedir (Fiske, 1996, s. 116-

117).

Don't Look Up Filminin Özeti

Amerikalı film yönetmeni, yapımcı, senarist, komedyen ve oyuncu Adam McKay tarafından yönetilen 2021 yapımı *Don't Look Up* filminin dağıtımı dijital film platformu Netflix tarafından yapılmıştır. Filmin başrollerinde Leonardo DiCaprio ve Jennifer Lawrence yer almıştır. DiCaprio, Profesör Randall Mindy; Jennifer Lawrence ise astronomi doktorası adayı Kate Dibiasky rolünü üstelenmiştir. Film, dünyaya yaklaşan 5 ila 10 km genişliğinde bir kuyruklu yıldızın 6 ay 14 gün içerisinde onu yok edeceğini anlatmaktadır. Profesör Mindy ve Dibiasky, bu kuyruklu yıldız hakkında önce Amerikan başkanını sonra ise halkı uyarmak amacındadırlar. Film, politika ve medyaya absürt bir bakış getirmenin yanında iki bilim insanına karşı takınılan vurdumduymazlık ve bilim karşıtlığını ele alması açısından önemlidir. Amerikan Başkanı ile yapılan görüşmelerden sonuç alamayan ikili, talk show programlarına konuk olarak medyaya bilgi sızdırmayı denerler. Fakat program sunucuları Jack Bremmer ve Brie Evantee, konuyu önemsemezler. Sonrasında Dibiasky soğukkanlılığını kaybeder ve Dünyanın yok olacağını dolayısıyla tehlikenin önemsenmesi gerektiği konusunda nutuk atar. Bu nutuklardan sonra Dibiasky, internette siyasi mizah malzemesi konusu olur. Tüm çabalara karşı iki astronom, hiç kimse tarafından ciddiye alınmaz. Dünya, böylece kuyruklu yıldızın yol edilmesi gerektiğini savunanlar, durumu ciddiye almayanlar ve kuyruklu yıldızın istihdam alanı açacağını savunanlar şeklinde bölünür. Bu durum, bilim adamlarının siyasetçiler tarafından içine düşürüldüğü durumu göstermesi açısından önemlidir. Çünkü bilim adamları genelde korkak siyasetçiler tarafından düşmanlaştırılır, deli damgası yer, aşağılanır ve dışlanırlar. Filmde "yukarı bakmayın" sloganları attıran Başkanın tavırları bunun en açık göstergesidir. Filmin bir sahnesinde başkan halka; "Yukarı bakmanızı istiyorlar, çünkü korkmanızı istiyorlar. Yukarı bakmanızı istiyorlar, çünkü size 'yukarıdan bakıyorlar'. Kendilerini sizden üstün görüyorlar. Yukarı Bakma!" Nutuklarını atması da korkutucu bir gerçektir (Karacan, 2022). Sonuçta Başkan Orlean ve çevresindekiler, kuyruklu yıldızın dünyaya çarpmasından önce uzay gemisine binerek dünyadan ayrılırlar. Sonrasında beklenen olur ve kuyruklu yıldız dünyaya çarparak bir felakete yol açar. Çarpışmadan sonra, daha öncesinden Dünyayı terk eden seçkin kişiler, 22.740 yıl sonra yemyeşil bir uzay gezegenine inerek kapsüllerindeki kriyojenik uykularına son verirler. Çırlıçılak bir şekilde yeni dünyalarına hayranlıkla bakan ekipten Başkan

Orlean, bir yaratık tarafından hemen öldürülür. Film böylece son bulur.

ANALİZ VE BULGULAR

Yukarıdaki bilgilerin ışığında film, birbirinden farklı siyasi mizah barındıran ve gerçeklik algısını sorgulatan 24 sahnenin yol göstericiliğinden hareketle aşağıdaki şekilde analiz edilmeye çalışılmıştır.

Görsel 1. Prof. Mindy ve Dibiasky

Görsel 2. Başkan ve Ekibi

Görsel 3. Başkanı Bekleyen Grup

Görsel 4. Başkanın Oğlu

Siyasi mizahın konu edindiği ilk kare, Beyaz Saray'daki sahnedir. İlgili sahne, düz anlam bağlamında ele alınmıştır. Sahnede, Beyaz Saray'ın bir koridorunda iki kişi oturmaktadır. Bunlardan biri Profesör Randall Mindy, astronomi doktorası adayı Kate Dibiasky'dir. Bu kişiler, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başkanı Janie Orlean'a kuyruklu yıldız ve onun dünyaya yönelik etkilerini anlatmayı beklemektedirler (Görsel 1). Bir süre sonra Başkan ekibiyle beraber koridorda görünür. Mindy ve Dibiasky'nin yanında duran NASA'nın Gezegenel Savunma Koordinasyon Ofisi başkanı Dr. Oglethorpe, Başkana ve ekibine görüşme talebinde bulunur. Fakat Başkanın ekibinden bir görevli, önemli bir sorun olduğunu, beş dakika izin vermesi gerektiğinin belirtir. Akşama kadar bekleyen ekibe, Başkanın oğlu ve aynı zamanda Beyaz Saray Sekreteri Jason Orlean, görüşmenin bu akşam gerçekleşmeyeceğini iletir.

Sahne yan anlam bağlamında ele alındığında doktora adayı Dibiasky ve

Profesör Mindy'nin, Beyaz Saray'ın koridorunda gergin ve endişeli şekilde beklediği görülür (Görsel 1). Görselde görüldüğü üzere ekipte gerginlik ve endişe hakimdir. Bu durum, bilim adamlarının kuyruklu yıldızın dünyaya yönelik yıkıcı etkisinin bilincinde olmasından kaynaklanmaktadır. Filmin genelinde konu edilen ve olası sonuçları ile dünyanın sonunu getirmesi kuvvetle muhtemel olan kuyruklu yıldız, aslında Danacı'nın (2022) da ifade ettiği gibi bir metafordur. Bu metafor ile dünyanın canlıları ve geleceği için çeşitli riskler taşıyan günümüzün önemli sorunlarından olan pandemi ve küresel ısınma gibi tehlikeler kastedilmektedir.

Devam eden sahnede, bir süre sonra koridorda Başkan ve ekibi görülür (Görsel 2). Ekip, Başkanı görünce heyecanlanır. Fakat Jason, önemli bir konu olduğu gerekçesiyle beş dakika izin ister. Bekleyen ekip şaşkınlık ve çaresizlikle Başkan ve yanındakilerin gitmesini izler (Görsel 3). Bekleyiş, o gün akşama kadar sürer. Ekibin akşama kadar Başkan ile görüşmeyi beklemesinin sebebi, tehlikenin bilincinde olmaları ve bu tehlikeyi bertaraf etmek için kendilerini sorumlu hissetmeleridir. Uzun süren bekleyiş sonunda, Başkanın oğlu Jason, kapıda görünerek görüşmenin gün içinde gerçekleşmeyeceğini ve kendisini çok kötü hissettiğini söyler (Görsel 4). Prof. Mindy'in Başkanın olanlardan haberi olup olmadığına yönelik sorusuna cevap vermeyerek umursamaz şekilde kapıyı profesörün yüzüne kapatır. Başkanın kendini kötü hissetmesi bahanesiyle görüşmeyi ertelemesi ekibiyle birlikte kendisini düşündüğünü, gerçek sorun ve tehlikelere kayıtsız kaldığını göstermektedir. Ekip ile benzer şekilde bekleme esnasında askeri bir yetkilinin tavrı da bu durumu doğrulamaktadır. Bekleme esnasında askeri bir yetkili, bekleyen ekibe su ve yiyecek getirir; karşılığında 10 dolar alır. Ekip sonradan bunların ikram olduğunu öğrenir. Askeri yetkili, ikramı para karşılığı bekleyenlere satarak çıkar elde etmiştir. Bu durum Başkanın ekibindeki kişilerin çıkarıcı olduğu, çıkarını gerektiren işlerle ilgilendikleri mesajını vermektedir. Bu bağlamda hâkim düşünce Başkanın ekibinin kendisini yansıttığı şeklindedir. Bilim adamlarını tedirgin eden son derece önemli bir bulgu ve bunun yol açacağı yıkıcı etkilerin, Başkan ve ekibi tarafından dikkate alınmaması bilimsel bulgulara, bilim adamlarına ve gerçek sorunlara yeterince önem vermeyip görmezden geldiği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Başkan ve ekibinin dünyaya yönelik tehlikeye kayıtsız kalması, günümüzde dünyaya yönelik tehlikelere siyasilerin ne derece kayıtsız kaldığını hicvetmesi açısından da önemlidir.

Görsel 5. Prof. Mindy ve Dibiasky

Görsel 6. Başkan ve Bilim Adamları

Görsel 7. Başkanın Oğlu

Görsel 8. Başkan

Siyasi mizahın konu edindiği ikinci sahne, Prof. Mindy, Dibiasky ve Dr. Oglethorpe'in Başkan Orlean ile gerçekleştirdikleri görüşmedir (Görsel 5). İlgili sahne, düz anlam bağlamında değerlendirildiğinde Prof. Mindy, Dibiasky ve Oglethorpe Başkanın odasında görüşme için hazır bulunmaktadır. Başkan ve yanındakiler ise kendilerini dinlemekte, anlatılanlar karşısında çeşitli tepkiler vermektedirler.

İlgili sahne yan anlam bağlamında; Başkanın umursamazlığına, bilim karşıtlığına, siyasi ve bireysel çikara dayalı bakış açısına gönderme yapmaktadır. Başkan, Jason ve iki yetkili üç kişilik ekibi dinlemektedirler (Görsel 6). Prof. Mindy, Dibiasky ve Dr. Oglethorpe kuyruklu yıldızla ilgili bulguları ve yok edici etkilerinin bilincinde olarak (özellikle de Prof. Mindy) son derece ciddi ve gergin görünmektedirler. Prof. Mindy, Dibiasky'i göstererek onun 5 ila 10 kilometre genişliğinde bir kuyruklu yıldız keşfettiğinden bahsetmektedir. Bu açıklamalar karşısında Başkanın tavırları dikkat çekmektedir. Yapılan açıklamaları Başkan ve yanındakiler, kayıtsızlık ifade eden bir edayla dinlemektedirler. Özellikle Başkanın oğlu Jason, açıklamalardan çok sıkıldığını bunların dinlemeye değer bulgular olmadığını tavır ve söylemleriyle belirtmektedir (Görsel 7). Jason'un "Çok sıkıldım. Ne olduğunu söyleyin." şeklindeki açıklaması umursamazlığını yansıtmaktadır. Başkanın yapılan açıklamalar karşısında; "Neden bahsediyorsunuz?" şeklindeki soru cümlesinin ardından sağ eliyle yaptığı "durun" anlamındaki işaret ve eşzamanlı kahkahası (Görsel 8) olanları, oğlu Jason

gibi ciddiye almadığını göstermektedir. Sonrasında Dibiasky ve Prof. Mindy, kuyruklu yıldızın etkilerini bilimsel bir üslupla anlatmakta ve bu kuyruklu yıldızın şiddetli tsunami ve depremlere yol açacağını dünyaya felaket getireceğini aktarmaktadırlar. Prof. Mindy, açıklama yapmaya devam ederken Jason "Bekle, bekle tuhaf nefes alıyorsun. Nefeslerin beni strese sokuyor." şeklinde cümlelerle mizahi ve umursamaz bir üslupla konuşmaya dâhil olmaktadır. Sonrasında Dr. Oglethorpe, kuyruklu yıldızın bir gezegen katili olduğunu Başkana izah ediyor. Başkan, kuyruklu yıldızın dünyaya çarpmasının ne kadar kesin olduğunu sormakta Prof. Mindy ise bu soruya "Yüzde yüz" şeklinde cevap vermektedir. Başkan ve yanındakiler bu durumun kesinliğini sorgulamakta, mevcut duruma olası bir gerçek gözüyle bakmaktadırlar. Başkan, bu olayın olma olasılığı konusunda "Yüzde yetmiş diyelim ve artık kapatalım" şeklinde umursamaz bir yanıt vererek ve bu umursamaz yanıtını el hareketi ve ciddiyetiyle pekiştirmektedir (Görsel 10). Ekibi dinlemek istememekte bu durumu halka izah edemeyeceğini belirtmekte ve bunu bir "delilik" olarak adlandırmaktadır. Başkanın mevcut tehlikeli gerçeği delilikle adlandırması onun konuya son derece ilgisiz kaldığını göstermektedir. Başkanın kendilerinden tam olarak ne isteği şeklindeki sorusuna, Dr. Oglethorpe bu meteorun yörüngesinden nasıl saptırılabilceğine yönelik bilgiler vermekte ve bunların uygulanmasını talep ederek hemen harekete geçilmesi gerektiğini aktarmaktadır. Başkan mevcut durumu ara seçimlerle bağdaştırmakta ve bu durumun kongreden önce duyulması halinde seçimleri kaybedeceğinden bahsetmektedir. Yani dünyanın sonuna mal olabilecek bir gerçeği, siyasi çıkarları uğruna yok saymakta, medya eliyle gerçeğine manipüle edilmesine ön ayaklık etmektedir. Aynı şekilde Başkanın çıkarları doğrultusunda hareket ettiğini göstermekte ve bu şekilde "çıkarıcı bir Başkan" profili çizilmektedir. Bu profil Başkanın siyasi çıkarları tehlikeye düşeceği gerekçesiyle konuyla ilgili olarak bir şey yapamayacağı şeklindeki ifadesiyle pekiştirilmektedir. Ekibin ısrarlı açıklama ve uyarıları karşısında Başkan bu durumu oturup düşüneceğini söylemektedir. Dibiasky'in "Çıkalım buradan, burası sirke dönmüş" şeklindeki açıklaması kendilerini dikkate almayan Başkan ve yanındakilere yönelik bir sitem içermektedir. Ekibin düşünecek zamanın olmadığını, hemen hareket geçilmesi gerektiğine yönelik açıklamaları da dikkate alınmamaktadır. Mevcut durum Başkan tarafından "Komik bir hikâye" şeklinde ifade edilmekte ve durumu kahkahalarla karşılayarak çok ciddi bir gerçeği siyasi mizah malzemesi haline getirmektedir. Başkan, gizlice sigara içtiği zamanlarda çekilen görsellerinin 100 bin dolar ettiğinden, gizlenmeden içtiği

zamanlarda ise yükseldiğinden bahisle mevcut durumla ilgilenmesinin kendisine herhangi bir çıkar sağlamayacağı mesajı vermektedir. Anlatılan durumun geçmişteki kıyamet senaryolarından ya da sıradan şeylerden farkı olmadığını ifade etmekte ve yapacağı işleri olduğu gerekçesiyle görüşmeyi sonlandırmak istemektedir. Ekibin açıklamaları ise hiçbir işe yaramamaktadır. Ekibin devam eden ısrarlı açıklama ve uyarılarına karşılık bu durumu ciddiye aldığını ve kendisini çok üzdüğünü ifade eden Başkan, sonrasında kayıtsız tavırlarına devam etmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında ilgili sahne yan anlam bağlamında; Başkanın halkın gerçek sorunlarıyla ilgilenmediği, halka yönelik tehlikeleri göz ardı ettiği, bilim adamlarını ve var olan bilimsel gerçekleri kendi çıkarları doğrultusunda manipüle etmeyi düşündüğü ya da ettiği mesajı verilmektedir. Son olarak Başkanın siyasi bakış açısının ve tarzının Playboy dergilerinde yer alan kadınlardan farkının olmadığı da verilen mesajlar arasındadır. İlgili sahnede Jason'un "Açıkçası Playboy'da görmek isteyeceğim tek Başkan" şeklindeki açıklaması bu durumu yansıtmaktadır.

Görsel 9. Dibiasky'nin Tutuklanması

Görsel 10. Başkan

Görsel 11. Başkanın Oğlu

Görsel 12. Başkan

Siyasi mizahın konu edindiği bir başka sahne, Prof. Mindy, Dibiasky ve Dr. Oglethorpe'in polis zoruyla Beyaz Saray'a götürülmesi ve sonrasında Başkan Orleon'la yaptıkları görüşmenin yer aldığı sahnedir. İlgili sahnede Prof. Mindy, Dibiasky ve Dr. Oglethorpe, Başkan Orleon ve Jason'un bulunduğu ofiste görüşme

yapmaktadırlar.

Sahne yan anlam bağlamında, Başkan özelinde siyasi hırsına ve çıkar ilişkisine vurgu yapmaktadır. Görüşme sahnesinden hemen önce Prof. Mindy, Dibiaskey ve Dr. Oglethorpe'nin polis zoruyla, suçlu muamelesine maruz bırakılarak, silah doğrultmak suretiyle tutuklanmaları (Görsel 9) ve devamında ikinci sahnenin Başkanın odasında başlaması, halkı korumak ve kollamakla görevli olan polis gücünün de siyasi otoritenin emrinde olduğu ve çıkar ilişkisinin birer aracı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

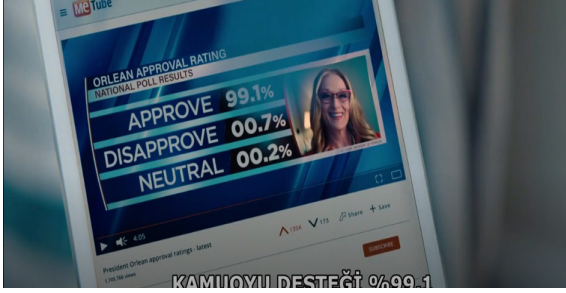
Zor kullanılarak gerçekleştirilmek istenen görüşmede, Başkan (Görsel 10) ciddi bir eda ve mecburiyet belirten ifadeyle üçlü ekibin açıklamalarını ciddiye almamasının bir hata olduğunu belirtmektedir. Aynı ciddiyetle Jason da Başkanın açıklamalarını destekleyerek kandırıldıklarını ifade etmektedir. Devamında ekibi ciddiye almamalarını bir hata olarak değerlendirerek ekipten özür dileyip ve bu özür şekline "Başkanlık özrü" adını vermektedir. Sonrasında Jason gezegeni kurtarmak için benzeri görülmemiş bir şekilde harekete geçmeye hazır olduklarını ifade etmektedir. Burada "kandırılmak" sözcüğü ayrı bir önem ifade etmektedir (Görsel 11). Bu sözcük sorumluluğun bir başkasına yöneltilmesi anlamını ihtiva ederek, hata olarak nitelenen durumun sorumluluğunu üzerlerine almadıklarını göstermektedir. Prof. Mindy ve Dr. Oglethorpe tarafından sevinçle karşılanan bu açıklamalar, Mindy tarafından sorgulanmaktadır. Mindy, "Aslında siz diyorsunuz ki ara seçimleri kaybetmek üzeresiniz çünkü porno yıldızı şerif sevgilinize poponuzun görsellerini gönderirken yakalandınız." şeklinde bir açıklama yapmaktadır. Başkana karşı yapılan bu açıklama, bir önceki sahne analizinde de belirtildiği üzere "Playboy kadını" göndermesini pekiştirmektedir. Ayrıca söz konusu ifadeler Başkanın asıl amacının gezegeni tehdit eden kuyruklu yıldız olmadığı, kendi çıkarları gerektirdiği için ekiple görüştüğü şeklindedir. Başkan, Mindy'in açıklamalarına kendinden emin bir tavırla (Görsel 12) "Doğru" şeklinde yanıt vererek tüm iddiaları kabul etmektedir. Dolayısıyla görüşmenin başındaki ciddiyetin siyasi ve bireysel çıkar gereği olduğunu, yine siyasi ve bireysel çıkarlar doğrultusunda konuyla ilgilenecek olmasını vurgulamaktadır.

Görsel 13. Başkanın Halka Seslenişi

Görsel 14. Başkan ve Yaratılan Kahraman

Görsel 15. Başkanın Yeniden Seçilme Oranları

Görsel 16. Dergide Yer Alan Başkan Görseli

Siyasi mizahın konu edindiği sahneler, kuyruklu yıldız ve onun gezegene yönelik tehdit oluşturan yönünün Başkan Orleon tarafından gündem saptırma ve ara seçimleri kazanma amacına dönük olarak gerçekleştirdiği kampanyayla ilgili sahnelerdir. İlgili sahneler, düz anlam boyutunda değerlendirdiğinde Başkan Orleon, Prof. Mindy, Dibiasik ve Dr. Oglethorpe'in kuyruklu yıldız hakkındaki açıklamalarını, kendilerini de arkasına alarak televizyonlara açıklamalarda bulunmaktadır. Başkan, kuyruklu yıldızın yörüngeden saptırılması amacıyla birini görevlendirmekte, o kişiyi halka bir kahraman olarak tanıtmaktadır. Devam eden kampanya neticesinde, Başkan dergi kapaklarına çıkacak kadar ünlenmekte, halkın desteğini almaktadır. Sonraki sahnelerde yaratılan kahramanın içinde yer aldığı birçok sayıda roket, kuyruklu yıldız yörüngeden saptırmak için fırlatılmaktadır. Başkan, Prof. Mindy, Dibiasik, Dr. Oglethorpe'in de yer aldığı bir kontrol merkezinde roketin fırlatılmasını takip etmektedir. Medya, konuyu yakından takip etmektedir. Gerçeğin/hakikatin medya üzerinden saptırılması önem arz etmektedir. Çünkü çalışmanın kuramsal kısmında da ifade edildiği gibi, medya gerçeğin büyük halk kitlelerine ulaştırılmasında başrolde yer almaktadır. Asıl görevi halkı doğru bilgilendirmek olan medya, bazı siyasi saiklerden hareketle doğru olanı değil saptırılmış olanı halka sunabilmektedir.

İlgili sahnelerdeki kesitler, yan anlam bağlamında değerlendirildiğinde devam eden sahnelerde, Başkan mevcut tehlikeyi bir seçim kampanyası olarak

kullanmakta, bu doğrultuda da üçlü ekibi arkasına alarak kuyruklu yıldız hakkındaki bilimsel bulguları ve bu kuyruklu yıldızın gezegen açısından yaratacağı tehlikeleri televizyon aracılığıyla kitlelere aktarmaktadır. Ayrıca kuyruklu yıldızın rotasından saptırılması için gereken önlemlerin alınacağından bahsetmektedir (Görsel 13). Başkanın kuyruklu yıldız keşfeden ve dünya için tehlikelerini anlatan ekibi arkasına alması, ara seçimi kazanmak amacıyla yürüttüğü kampanyaya gerçeklik kazandırma amacına yönelik olduğu gibi bilime ve bilim adamlarına değer verdiği mesajı da taşımaktadır. Dolayısıyla Başkanın inanmadığı bir tehlikeyi ve bu durumu anlatan ekibi ara seçimi kazanmak amacıyla bir araç olarak kullandığı hicvedilmektedir. Çıkarıcı bir profil çizen Başkan aracılığıyla ABD başkanlarına ve siyasetine yönelik bir göndermede de bulunmaktadır. Siyasetin nasıl işlediği ve başındaki kişilerin durumu hicvedilerek anlatılmaktadır.

İlgili sahnelerde dikkat çeken bir diğer durum Başkanın bir kahraman yaratmak istemesidir. Bunun için son derece kaba ve paralı asker olan bir kişiyi, bu iş için görevlendirmektedir (Görsel 14). Başkanın bu iş için bir kahraman yaratmak istemesi, milliyetçi ve duygusal bir profil çizerek gündem saptırma ve kendisine yönelik vatansever bir lider imajı yaratmaya yöneliktir. Başkan, halka yönelik açıklamalarında "İsa Mesih sizi korusun" şeklinde dini söylemlere de yer vermektedir. Bu şekilde Başkanın her şey siyasi çıkar doğrultusunda bir araç olarak kullanıldığını vurgulanmaktadır. Başkanın ara seçimleri kazanmak için bilim adamlarını, onların bulgu ve öngörülerini medya aracılığıyla kullanması sosyal medyada geniş yankı bulmakta, haberlerde halkın desteğinin Başkana tam olduğu belirtilmektedir (Görsel 15). Burada halkın siyasiler aracılığıyla nasıl kandırıldığı (gerçeğin saptırıldığı) hicvedilmektedir. Yürütülen kampanya sonucu Başkan *World* adlı dergiye kapak olacak şekilde önem kazanmaktadır. Görsel 16'da da görüldüğü üzere Başkan, dergi kapağında seksi bir edayla sigara içer şekilde, görselin üzerinde ise "çok ateşli" ifadesi yer almaktadır. Burada da Başkana yönelik *Playboy kadını* göndermesi söz konusudur. Ayrıca bu şekilde Başkanın seksi bir kadın olarak gündemde olmak arzusunun gerçekleştiğine vurgu yapılmaktadır. Yürütülen kampanyanın bir devamı olarak yaratılan kahramanın da içinde yer aldığı çok sayıda roket gökyüzüne doğru fırlatılmaktadır. Başkan, Prof. Mindy, Dibiask ve Dr. Oglethorpe'nin bulunduğu bir izleme merkezinden roketin fırlatılması takip edilmektedir. Medya ve halkın konuyu yakından takip ettiği görülmektedir. Başkan, roketler aracılığıyla kuyruklu yıldızın yörüngeden saptırılması amacına yönelik gerçekçi bir profil çizmekte, bilim adamlarını

ve medyayı da yanına alarak bu profil doğrultusunda halkın desteğini almayı amaçlamaktadır. Fakat daha sonra Başkan kuyruklu yıldızın değerli madenlere sahip olduğunu fırlatma esnasında öğrenerek kuyruklu yıldız yörüngesinden saptırmaktan vazgeçer. Burada da Başkanın halkın gerçek sorun ve tehlikelerle ilgilenmediği kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiği mesajı verilmektedir.

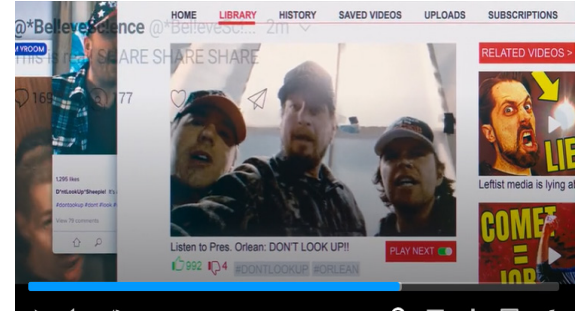
Görsel 17. Kuyruklu yıldız bakan insanlar

Görsel 18. Sosyal Medyada Yer Alan Bir Kare

Görsel 19. Başkan

Görsel 20. Sosyal Medyada Yer Alan Bir Kare

Siyasi mizahın konu edindiği bir başka sahne, Prof. Mindy ve Dibiasik'in dünyaya yaklaşan kuyruklu yıldız halka göstermeleridir. İnsanlar, ekip tarafından daha önceki açıklamalarının bir kanıtı olan kuyruklu yıldız görmeleri için yukarı bakmaya davet edilmektedirler. Başkan ve ekibi ise onları, yukarı bakmamaları gerektiği konusunda telkinde bulunmaktadır. Oluşturulan bu ikilik sosyal medyada geniş bir yankı bulmaktadır (Görsel 18).

Siyasi mizahın konu edindiği sahnelerden bir kesit insanların yaklaşan kuyruklu yıldız görmeleri ve dikkatli şekilde yukarı (gökyüzüne) bakmalarıdır (Görsel 17). Bu durum yan anlam bağlamında Başkan özelinde siyasilerin gizlediği gerçeklerin bir gün ortaya çıkacağı ve insanların gerçekleri er geç öğreneceği şeklinde bir mesaj taşımaktadır. Durum sosyal medyada da yoğun ilgi görerek look up (yukarı bakın) şeklinde bir uyarı, bilinçlendirme ve harekete geçirmeye yönelik bir mesajın halkın gündemine yerleşmesine neden olur. Bunun üzerine Başkan, aksi yönde açıklama

ve propaganda faaliyetlerinde bulunarak kitlelere yukarı bakmamaları yönünde telkinde bulunmaktadır (Görsel 19). Başkan yapmış olduğu açıklamalarda “Neden yukarı bakmanızı istiyorlar peki? Neden biliyor musunuz? Çünkü korkmanızı istiyorlar. Yukarı bakmanızı istiyorlar. Çünkü onlar size tepeden bakıyorlar.” şeklinde yaklaşan tehlikeyi, halkın korkmalarını istedikleri ve küçümsedikleri şeklinde yanılgılara bağlamakta, dolayısıyla da yaklaşan tehlikeyi (gerçeği) çıkarları doğrultusunda gizlemeye çalışmaktadır. Bu durum Başkanın siyasi ve bireysel çıkarlarına yaklaşan tehlikeleri bile göremeyecek/görmeyecek kadar bağlı olduğu mesajı vermesi açısından önemlidir. Başkanın insanların yukarı bakmamaları gerektiği şeklinde yapmış olduğu açıklamalar da sosyal medyada geniş bir yer bularak, filmin de adını da oluşturan *Don't Look Up* (2021) (Yukarı bakma) sloganının veya hareketinin yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bu noktada Başkanın bilim karşıtlığı bağlamında halk arasında nasıl bir ikilik yarattığı da hicvedilmektedir.

Görsel 21. Dünyaya Yaklaşan Kuyruk Yıldız

Görsel 22. Fırlatılan Roket

Görsel 23. Çıplak Şekilde Görülen Başkan ve Ekibi

Görsel 24. Başkanı Yakalayıp Öldüren Yaratık

Siyasi mizahın konu edindiği sahnelerden diğer kesitler, Başkan yanlılarının iyice yaklaşan kuyruklu yıldızı görmeleri akabinde Başkan ve ekibini protesto etmeleridir. Bunun üzerine Başkan ve ekibi, kuyruklu yıldızı bertaraf etmek için roket

ve drone gönderir. Roket ve drone denemesi başarısız olur. Bunun üzerine başkan ve beraberindeki kişiler, bir uzay gemisine binerek dünya benzeri başka bir gezegene dondurulmuş olarak iner. Sonrasında uyanan Başkan ve ekibi, gezegene dolaşmaya çıkarlar. Başkan hemen oracıkta bir yaratık tarafından öldürülür.

İlgili kesitler, yan anlam bağlamında ele alındığında Başkanın ekibinin halka yönelik yukarı bakmamaları yönündeki telkinleri dikkat çeker. Bu konuşmalarından birinde konuşmayı dinleyenler, iyice yaklaşan kuyruklu yıldız belirgin olarak görürler (Görsel 21). Böylece Başkan yanlıları onun ve ekibinin gerçekleri çarpıttıkları anlarlar. Kuyruklu yıldızın iyice belirgin olması dünyayı tehdit eden, öngörülebilir ve önlenemez tehlikenin geç kalınmış bir imgesini yansıtmaktadır. Bu bağlamda insanların dünyaya yönelik tehditleri algılama ve önleme noktasında ne kadar geç kaldıkları hicvedilmektedir. İnsanların yaklaşan tehlikeyi algılamaya başlamalarından sonra protesto edilen Başkan ve ekibi, siyasi çıkarları gereği strateji değiştirerek tekrar kuyruklu yıldızın gezegen üzerindeki tehlikesini bertaraf etmek için harekete geçmek zorunda kalırlar. Filmde geçen bu sahneler Başkan ve ekibinin siyasi çıkarları doğrultusunda her an siyasi olarak strateji değiştirmeye hazır olduklarını imlemektedir. Bunun üzerine Başkan ve ekibinin talimatıyla kuyruklu yıldız bertaraf etmek için kuyruklu yıldızla doğru çok sayıda roket ve drone gönderilir (Görsel 22). Filmde roket ve drone sistemlerinin gösterilmesi dünyayı tehdit eden kuyruklu yıldız dünyaya yaklaşmadan önce yok edilebilecek yeterlilikte sistemlerin olduğunu göstermesi anlamında önemlidir. Devam eden sahnede Başkan ve ekibi komuta merkezinde roketlerin fırlatılışını izlemektedirler. Fakat Başkan ve ekibine güvenmeyen, onların gerçek yüzlerini gören ve harekete geçmek için geç kalındığının bilincinde olan Prof. Mindy, Dibiaskey ve Dr. Oglethorpe Başkan ve ekibinin yanında yer almaz. Roket ve drone denemesi başarısızlıkla sonuçlanır. Bunun üzerine Başkan ve beraberindeki kişiler en yakın dünya benzeri bir gezegeni gitmek üzere 2000 kişilik, son teknoloji dondurma bölmeleri olan bir uzay gemisine binerek yok olmanın eşiğindeki dünyadan kaçmaktadırlar. Kaçarken oğlu Jason'u komuta merkezinde unuttur ve bunu uzay gemisinde hatırlar. Dolayısıyla artık Jason için çok geçtir. Bu durum siyasi emelleri doğrultusunda gözü hiçbir şeyi görmeyen (kendi oğlunu dahi) ve tehlike hasıl olunca önce kendi canını kurtarmaya çalışan Başkanın ne derece çıkarıcı, bencil bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Filmin devamında Prof. Mindy, Dibiaskey ve Dr. Oglethorpe'nin de öngördüğü şekilde kuyruklu yıldız dünyaya çarpar ve dünya gezegeni yok olur. Filmin son sahnesinde Başkan ve beraberindekiler uzay

gemisinden dondurulmuş bir şekilde yeşilliklerle kaplı, dünyaya benzer bir gezegene inerler. Başkan ve beraberindekiler son teknoloji donduruculardan çıkarak çıplak bir şekilde gezegene inerler (Görsel 23). Başkan ve ekibinin son teknoloji bir uzay aracından dondurulmuş olarak yer alması akabinde canlanarak gezegene inmeleri ülkenin her türlü teknolojik imkânlarından kendi çıkarları doğrultusunda yararlandıkları şekilde yan anlamlar taşımaktadır. Çıplaklık yeniden doğuş başka bir ifadeyle yeni bir hayat ifade etmektedir. Gezegene indikten kısa süre sonra Başkan'ı orada bulunan bir yaratık hemen başından ısırarak öldürür (Görsel 24). Yaratığın Başkan'ı öldürmesi "yaptıklarının cezası" şeklinde bir algı oluşturmaktadır. İlgili sahneler, bir bütün olarak ele alındığında Başkan ve ekibinin siyasi çıkarları doğrultusunda medya eliyle gerçeği nasıl manipüle ettiğini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca gerçek görevi olan insanları korumak ve refah seviyelerini yükseltmek yerine onları nasıl acımasızca ölüme terk ettiği vurgulanmaktadır.

SONUÇ

Hiciv türünde bir bilimkurgu filmi olan *Don't Look Up* (2021) filmine yönelik belirlenen amaçlar dâhilinde yapılan çalışma sonucunda, filmde siyasi mizah bağlamında temel olarak siyasi ve bireysel çıkarıcılık, vurdumduymazlık, bilim adamlarına ve bilimsel bulgulara yönelik karşıtlık, gerçeğin çarpıtılması şeklindeki olgulara sıklıkla vurgu yapıldığı görülmüştür.

Filmde Başkanla ilgili geçen sahneler değerlendirme konusu olarak seçilmiştir. Bu sahneler; bir bütün olarak ele alındığında çıkarıcı, umursamak, kendinden başka kimseyi düşünmeyen, önem ve değer vermeyen, bilim karşıtı, gerçekleri çıkarları doğrultusunda çarpıtıcı, halka yönelik gerçek sorun ve tehlikeleri görmezden gelen, sürekli gündemde olmaya çalışarak görünür olmak isteyen, narsistik bir kişiliğe sahip, *Makyavelci*¹ bir anlayışla amacına ulaşmak için her şeyi ve herkesi kullanan bir Başkan profili çizilmektedir. Başkanın ekibi ise benzer özelliklere sahip olarak onu yansıtmaktadırlar.

Filmde dikkat çeken bir diğer unsur, Başkan'a yönelik Playboy kadını metaforunun kullanılmasıdır. Farklı sahnelerde birçok defa, bu metaforun kullanıldığı görülmüştür. Bu durum, Başkan Orlean'ın mevcut konumunu hak etmediği, başkanlığının gereklerini yerine getirmekten uzak bir şekilde Playboy kadınları gibi bir yaşam tarzı benimsediği şeklinde yan anlamlar ihtiva etmektedir.

¹ Siyasi yönden çıkarların sağlanması için her yola başvurulabileceğini savunan, bunun meşru olduğunu kabul eden düşünce yapısı.

Filmde verilen ana mesajlardan bir diğeri, bilim adamlarının kuyruklu yıldız dair bulguları ve onun dünyaya yönelik tehlikelerine yönelik açıklamaları ve önlem alınması doğrultusundaki ısrarcı tavırlarına rağmen siyasilerin ve halkın dünyanın yok oluşuna karşı ne derece duyarsız, umursamaz oldukları ve bu yok oluşa rağmen siyasilerin çıkarıcı tavırlarından vazgeçmemeleridir. Kuyruklu yıldız aslında Danacı'nın (2022) da ifade ettiği gibi, günümüzde dünya ve canlılar için çeşitli riskler taşıyan ve dünyanın, insanlığın geleceğini önemli ölçüde tehdit eden pandemi, küresel ısınma gibi tehlikelerin bir metaforudur. Günümüzdeki açık tehlikelere karşı insanoğlunun duyarsızlığı filmde kuyruklu yıldız olarak sembolize edilmektedir.

Prof. Mindy ve ekibinin, dünya gezegenini yok edeceği kuvvetli bulgularla desteklenen bir kuyruklu yıldız hakkında Başkanı ve halkı uyarmaya yönelik çabalarının karşılıksız kalması, filmin başında Başkan ve ekibinin bilim adamlarını uzun süre bekletmesi, akabinde görüşmenin ertesi güne kalması, görüşme sonrasında ise bilim adamlarının dikkate alınmaması, Başkan ve ekibinin bilim adamlarına, bilimsel bulgulara yani gerçeklere değer vermediği şeklinde okunabilir. Prof. Mindy ve ekibinin tüm kanıt, açıklama ve ısrarlarına rağmen Başkan ve ekibinin onları dikkate almaması, sıradan bir olay olarak görmeleri, durumu delilik olarak tanımlamaları, duruma mizahi bir tarzda yaklaşmaları gerçeğin manipüle edildiğini göstermektedir. Filmde verilen mesajla göre; Başkan ve ekibi için bilim adamları, bilimsel bulgular ya da mevcut tehlikeler, yalnızca kendi çıkarlarına uyduğu sürece bir önem ve anlam ifade etmektedir.

Filmde Başkan ve ekibine yönelik verilen hâkim mesajlardan bir diğeri, Başkan ve ekibinin kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeleridir. Bu durum, çeşitli sahnelerde defalarca vurgulanmaktadır. Başkanın ara seçimleri kaybedeceği kaygısıyla kuyruklu yıldız hakkında bilimsel bulgularını ve bunun dünya için taşıdığı yok edici tehlikeyi anlatan ekibi dikkate almaması, Başkanı bekleyen ekibe, Beyaz Saray'da ücretsiz olmasına rağmen, su ve yiyecek getiren bir askeri yetkilinin kişi başı 10 dolar karşılığında satması gibi örnekler Başkan ve ekibin çıkarıcı oldukları doğrultusunda mesajlar vermektedir. Filmde verilen mesajlara göre; Başkan ve ekibi, o derece çıkarlarına düşkündür ki, mevcut tehlikeleri dahi seçim kampanyası olarak kullanabilirler.

Siyasi mizah bağlamında verilen bir başka mesaj ise silahlı kuvvetler de dâhil olmak üzere ülkedeki birçok kamu kurum ve kuruluşunun Başkan ve ekibinin siyasi çıkarları doğrultusunda hareket ettiği şeklindedir. Üçlü ekibin, Başkanın istediği

zaman polis gücü kullanılarak Beyaz Saray'a getirilmesi bu duruma bir örnektir. Bu durum Louis Althusserci bakışla; devletin baskı aygıtının siyasilerin emrinde olduğunu, gerçeği manipüle etmede etkin bir güç olarak kullanıldığını göstermektedir.

Siyasi çıkarları doğrultusunda insanları acımasızca ölüme terk eden Başkanın, filmin sonunda bir yaratık tarafından öldürülmesi dikkate çeken bir başka konudur. Bu durum, Başkanın yaptıklarının cezasını çektiği şeklinde bir algı oluşturmaktadır. Dolayısıyla Başkanın siyasi ve bireysel çıkarlar doğrultusunda bir hayat sürmesi, insanlığın birçoğu gibi kendi ölümüne de sebep olmuştur. Başkan böylece Friedrich Nietzsche'nin "aşkın amaçlardan sıyrılmış olan ve kendi kendisine kalan dünya tek gerçekliktir" lafını doğrulamıştır (Kahveci, 2003, s. 36).

Filmde genel genel olarak günümüzde sıklıkla tartışılan pandemi, küresel ısınma gibi dünya ve insanlığa yönelik tehditlere kuyruklu yıldız metaforuyla gönderme yapılması, Başkan özelinde siyasilere yönelik bir eleştiride bulunması, gerçeklerin nasıl çarpıtıldığına odaklanması dikkate alındığında ilgili filmin ABD başkanına, siyasetçilere, insanlığa dünyayı tehdit eden unsurlar konusunda bir uyarı niteliği taşıdığı görülmektedir. Bu bağlamında ilgili filmde sinemanın eleştirel niteliğinin başarıyla yansıtıldığı ve siyasilere, insanlığa önemli mesajlar verdiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Alay, O. (2009). Mizah Kavramı ve Mizahın Tarihsel Süreci. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 116(808), 22-30.

Anar, E. (2014, 20 Mart). Gerçek nedir? Ya da gerçek gerçek midir?, *T24*.

Aslan, V. U. (2016). Simmel'in Toplum ve Öznellik Kavramları Üzerine. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, (21).

Ayten, A. (2020). Farklı Etik Yaklaşımlar: İnternetteki Her Şey Kamusal Mı? İçinde M. Binark & E. Ş. Dikmen (Ed.), *Yeni Medya Araştırmalarında Etik Bakış Açısı ve Uygulamalar* (ss. 9-34). Ankara: Alternatif Bilişim Derneği.

Bayındır, D. (2020). "2000'li Yıllar Sonrası Türk Sineması'nda Kadın Don Kişotlar". Ragıp Taranç & Melih Tomak (Ed.). *5 Dakika Ara: Sinema ve Televizyonda Yönetmene Dair* (ss. 181-207). Çanakkale: Paradigma Akademi

Bayram, Y. (2013). Türkiye'de Siyasi Karikatürün Yeri ve 11'inci Cumhurbaşkanlığı Seçimine İlişkin Siyasi Karikatürlerin Çözülmesi. *Selçuk İletişim*, 6(1), 107-123.

Bulunmaz, B. (2014). Yeni Medya Eski Medyaya Karşı: Savaşı Kim Kazandı ya da Kazanacak? *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 22-29.

Danacı, Ç. (2022, 7 Ocak). "Don't Look Up" Filmi Üzerine. *ALEM*.

Eflatun. (1971). *Sokrates'in Savunması* (2. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Eker, G. Ö. (2014). *İnsan, Kültür, Mizah-Eğlence Endüstrisinde Tüketim Nesnesi Olarak Mizah* (2. Baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.

Eroğul, C. (1976). Siyaset Kavramı Hakkında Bir Deneme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 29(2), 113-130.

Fiske, J. (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş* (S. İrvan, Çev.). Ankara: Ark Yayınları.

Foucault, M. (2012). *Doğruyu Söylemek* (3. baskı; K. Eksen, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Frankl, V. E. (2009). *İnsanın Anlam Arayışı* (S. Budak, Çev.). İstanbul: Okuyan Us.

Guiraud, P. (1994). *Göstergebilim* (M. Yalçın, Çev.). Ankara: İmge Kitapevi.

Heywood, A. (2014). *Siyaset* (B. Kalkan, Ed.). Ankara: Adres Yayınları.

Kahveci, K. (2003). Nietzsche Felsefesinde Hakikatin Estetize Edilmesi. *U.Ü. FEn-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(4), 33-41.

Karacan, E. (2022). Netflix'in Kadrosu Yıldızlarla Dolu En Yeni Filmi İzleyici Karşısına Çıktı. İşte Eleştirmenleri İkiye Bölen Film Hakkında Bilgiler İncelemesi. *İyi ki*.

Karaman, E. (2017). Roland Barthes ve Charles Sanders Peirce'in Göstergibilimsel Yaklaşımlarının Karşılaştırılması. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, (34), 25-36.

Karaoğlan, M. U. (2020). Sosyolojik Açıdan Siyaset (Siyasete Sosyolojik Bakmak). *Toplum ve Ütopya*, 1-15.

Kaya, E. (2014). Siyaset Devleti. *Ankara Barosu Dergisi*, (1), 220-243.

Keyes, R. (2017). *Hakikat Sonrası Çağ* (D. Özçetin, Çev.). İzmir: Delidolu Yayıncılık.

Kırık, A. M. (2017). Yeni Medya Aracılığıyla Değişen İletişim Süreci: Sosyal Paylaşım Ağlarında Gençlerin Konumu. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(1), 230-261.

Koestler, A. (1997). *Mizah Yaratma Eylemi* (S. Kabakçioğlu & Ö. Kabakçioğlu, Çev.). İstanbul: İris Yayıncılık.

Morreall, J. (1997). *Gülmeyi Ciddiye Almak*. Ankara: İris.

Nesin, A. (1973). *Cumhuriyet Döneminde Türk Mizahı*. İstanbul: Akbaba Yayınları.

Oçak, Z. (2020). Yeni Medyanın Kullanıcıların Bilişsel Uyumuna ve Hiper-Gerçekliğe Etkisi. *İçinde Sanat ve İletişim Araştırmaları* (ss. 93-117). Ankara: İksad Publishing House.

Öngen, O. (2017). Sosyal Medya Kullanıcılarının Gerçeklik Yanılgısı. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 1(1), 1-14.

Özkaya, A. (2020, 27 Nisan). Post Truth (Gerçeklik Ötesi): Yalanların Gerçekmiş Gibi Sunulduğu Bir Dünyada, Hakikatin Anlamı Nedir?. *Evrım Ağacı*.

Sanoğlu, E. B. (2020). Yalan Haber, "Post-Truth" Kavramı ve Medya Üçlemesi: Geçmişten Günümüze Gündem Belirleyen Örnekler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 377-397.

Şahin, S. (2014). *Göstergebilim ve Tarihsel Gelişimi: Semiyotik Semiyoloji*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Şahin, T. (2011). Küresel Hegemonyanın Çevreyi İnşa Sürecinde Konjonktürel Araçlar: İktidar ve Medya. *Siyaset ve Kültür Dergisi*, 2(8), 9-21.

Şen, A. F., & Taşdelen, H. (2020). Post-Truth Siyaset Bağlamında Yeni Medya: 2019 Yerel Seçimi Örneğinde Bir İnceleme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (33), 11-34.

Şimşek, V. (2018). Post-Truth ve Yeni Medya: Sosyal Medya Grupları Üzerinden Bir İnceleme. *Global Media Journal TR Edition*, 8(16), 1-14.

Taşkın, Y. (2014). Siyaset Nedir? İçinde Y. Taşkın (Ed.), *Siyaset Kavramlar, Kurumlar, Süreçler*. İstanbul: İletişim Yayınları.

van Dijk, J. (2004). Digital Media. İçinde J. D. H. Downing, D. McQuail, P. Schlesinger, & E. Wartella (Ed.), *The Sage Handbook of Media Studies* (ss. 145-163). London: Sage.

www.oxfordlearnersdictionaries.com. (2022, 24 Mayıs). <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>.

Yardımcı, İ. (2010). Mizah Kavramı ve Sanattaki Yeri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 1-41.

Filmin Künyesi

Yönetmen: Adam McKay

Senaryo: Adam McKay

Hikâye: Adam McKay, David Sirota

Yapımcılar: Adam Mckay, Kevin Messick, Scott Stuber, Betsy Koch, Todd Schulman

Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Jennifer Lawrence, Meryl Streep, Cate Blanchett, Rob Morgan, Jonah Hill, Mark Rylance, Tyler Perry

Tür: Hiciv, Bilimkurgu

Yapım Yılı: 2021

Süre: 145 dakika

Dil: İngilizce